

EUROPAPARLAMENTET

1999

2004

Plenarhandling

SLUTLIG VERSION
A5-0365/2001

25 oktober 2001

BETÄNKANDE

om kvinnor och fundamentalism
(2000/2174(INI))

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor

Föredragande: María Izquierdo Rojo

INNEHÅLL

	Sida
PROTOKOLLSIDA	4
FÖRSLAG TILL RESOLUTION.....	5
MOTIVERING	13
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR MEDBORGERLIGA FRI- OCH RÄTTIGHETER SAMT RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR.....	21

PROTOKOLLSIDA

Vid plenarsammanträdet den 8 september 2000 tillkännagav talmannen att utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor i enlighet med artikel 163 i arbetsordningen hade beviljats tillstånd att utarbeta ett initiativbetänkande om kvinnor och fundamentalism och att utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor hade utsetts till rådgivande utskott.

Vid utskottssammanträdet den 19 juni 2000 hade utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor utsett María Izquierdo Rojo till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 27 februari, 20 mars, 10 april, 20 juni och 16 oktober 2001 behandlade utskottet förslaget till betänkande.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet förslaget till resolution med 15 röster för och 7 röster mot.

Följande var närvarande vid omröstningen: Maj Britt Theorin (ordförande), Anne E.M. Van Lancker (vice ordförande), María Izquierdo Rojo (föredragande), María Antonia Avilés Perea, Fiorella Ghilardotti, Koldo Gorostiaga Atxalandabaso, Lissy Gröner, Mary Honeyball, Anna Karamanou, Maria Martens, Christa Prets, María Rodríguez Ramos, Amalia Sartori, Miet Smet, Patsy Sörensen, Joke Swiebel, Helena Torres Marques, Elena Valenciano Martínez-Orozco, Lousewies van der Laan, Sabine Zissener, Marie-Hélène Gillig (suppleant för Elena Ornella Paciotti), Joseph Daul (suppleant för Margie Sudre i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen) och Ursula Stenzel (suppleant för Marielle de Sarnez i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen).

Yttrandet från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor återges i betänkandet.

Betänkandet ingavs den 25 oktober 2001.

Fristen för att inge ändringsförslag till detta betänkande kommer att anges i förslaget till föredragningslista för den sammanträdesperiod vid vilken betänkandet skall behandlas.

FÖRSLAG TILL RESOLUTION

Europaparlamentets resolution om kvinnor och fundamentalism (2000/2174(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av Allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, i synnerhet artiklarna 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 16, 18, 23 och 26,
- med beaktande av artikel 13 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och förklaring nr 11 som fogats till slutakten till Amsterdamfördraget om kyrkors och konfessionslösa organisationers ställning,
- med beaktande av FN:s konvention om avskaffande av alla former av diskriminering av kvinnor (CEDAW) från 1981,
- med beaktande av sin resolution av den 16 september 1998 om islam och den europeiska Averroës-dagen¹,
- med beaktande av slutsatserna från den offentliga utfrågningen om kvinnor och fundamentalism den 23 januari 2001,
- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna av den 7 december 2000, i synnerhet av andra stycket i ingressen samt artiklarna 9, 10 och 14,
- med beaktande av dokumentet "Minne och försoning" som Heliga Stolens internationella teologiska kommission lade fram den 7 mars 2000,
- med beaktande av artikel 163 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor och yttrandet från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (A5-0365/2001), och av följande skäl:
 - A. Begreppet fundamentalism har sitt ursprung i 1920-talets USA där man i första hand avsåg den kristna trosinriktningen. Utmärkande för denna fundamentalism var extrem lydnad gentemot trossatserna, som tolkades bokstavligen och ställdes över rättsstatens lagar och människors rättigheter. Det finns olika sorters fundamentalism - religiös, politisk och ideologisk -, och i dag existerar fundamentalismen i olika varianter inom olika religioner och sekter.
 - B. Man måste på politisk nivå tackla det allvarliga problemet med fundamentalismen och de konsekvenser den får för kvinnors liv genom att lägga fram lämpliga förslag som kan användas för att bekämpa detta fenomen.
 - C. Under hela historien och intill våra dagar har kvinnorna varit och är fortfarande de största offren för religiös fundamentalism.

¹ EGT C 313, 12.10.1998, s. 104.

- D. De flesta religioner har under någon tid av sin historia drabbats av någon form av denna fundamentalistiska kulturskymning.
- E. Fundamentalisternas mål och intressen är bl.a. att utse sig till väktare och försvarare av renheten och kvintessensen hos en övertygelse, oberoende av om det handlar om religiös, filosofisk, ideologisk, ekonomisk, politisk, vetenskaplig eller teknisk övertygelse. När de väl tagit på sig denna roll använder de sin makt till att legitimera sig själva eller sina gärningar för att tvinga kvinnor eller olika människogrupper till underkastelse, försvara sig mot kulturella inflytanden, upphöja en ras eller ett folk till gud, upprätthålla förmåner för vissa eliter eller för att bevara privilegier. Allt detta bidrar till att olika fanatiska fenomen utvecklas.
- F. Miljontals kvinnor över hela världen saknar grundläggande mänskliga och politiska rättigheter, t.ex. rösträtt och valbarhet. Det är beklagligt att man i vissa länder utestänger kvinnorna från de demokratiska förändringsprocesserna på grund av fundamentalistiska påtryckningar.
- G. Fundamentalism är inte ett främmande fenomen i EU. Fundamentalismen utgör ett hot mot individens frihet och grundläggande rättigheter, eftersom dess syfte är att få offentliga myndigheter och institutioner att ge vika för vissa grupperings synsätt, som förnekar dem som har ett annat synsätt likvärdiga rättigheter.
- H. Fundamentalismen kan liknas vid de totalitära politiska regimerna i det att fundamentalister anser sig äga sanningen som de monopoliserar.
- I. Fundamentalisternas extremistiska uttryckssätt ger upphov till övergrepp och våld som även brukar sprida sig till motparten eller till dem som hyser en annan övertygelse.
- J. De europeiska traditionerna och värderingarna när det gäller respekt för de grundläggande rättigheterna, demokrati, lag och ordning och den sekulära staten är mycket värdefulla, och de utvecklas ständigt på grundval av de nya samhällsbehov som uppstår. Det är viktigt att skydda dessa traditioner mot angrepp från extremistiska och främlingsfientliga grupper.
- K. När religiösa samfund tar på sig befogenheter som hör hemma inom myndighetssektorn blir det i realiteten så att de verkar mot den demokratiska rättsordning som råder inom EU.
- L. Fundamentalismen får negativa följder för kulturen, konsten och vetenskaperna, eftersom den skapar en intellektuell totalitarism och förföljer och eliminerar det fria tänkandet och kreativiteten. Den är skyldig till hot mot och mord på intellektuella och konstnärer.
- M. Historiskt sett har det gång på gång visat sig att det inte går att bekämpa en viss religiös fundamentalism med en annan fundamentalism och sådana metoder måste därför förkastas. Ett motgift kan bl.a. bestå av främjande av rättigheter och friheter, respekt för alla människor, sekularisering, öppenhet, kvinnans frigörelse, gynnande av ideologisk och kulturell mångfald, pluralistisk samlevnad, dialog och politisk flexibilitet, åsiktsfrihet, religionsfrihet och frihet att välja levnadssätt samt nyanserade och relativa uppfattningar i motsats till begränsade förenklingar.

- N. Man bör sälla sig till dem som talar för en sekularisering eller åtskillnad mellan offentliga frågor, som hör till det politiska området, och övertygelser och religiös tro, som bör vara fria och respekterade och som hör till människors privatliv. Det är beklagansvärt att kyrkor och religiösa samfund blandar sig i staternas offentliga och politiska liv, särskild när syftet är att inskränka de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, till exempel när det gäller sex och reproduktion, eller då man uppmanar till och uppmuntrar diskriminering.
- O. Staten bör utgöra en garanti för människors friheter och rättigheter samt för att trosfriheten erkänns. Rätten till religionsfrihet, inbegripet rätten att konvertera, rätten att inte tillhöra någon religion och rätten att utöva en lära ingår i många internationella fördrag och i många medlemsstaters författningstradition.
- P. Parlamentet har allvarliga reservationer mot bakåtsträvande och nostalgiska ideologier från en förfluten tid, ideologier som påstår sig erbjuda kvinnor svar inför framtiden på grundval av reaktionära och gammalmodiga ståndpunkter.
- Q. Processen för kvinnornas emancipation och frigörelse utgör socialt och antropologiskt sett ett led i mänsklighetens historiska framsteg. Kvinnornas situation är beroende av frihets- och utvecklingsgraden i ett land, och kvinnorna spelar en nyckelroll i sammanhållningen och struktureringen av samhället i landet.
- R. Alla EU-invånare måste känna till och respektera de grundläggande principerna för demokratin och för medborgarnas mänskliga rättigheter och friheter.
- S. Medlemsstaterna har numera en gemenskapsrättslig ram som gör det möjligt för dem att bedriva en effektiv politik för att bekämpa diskriminering och skapa ett gemensamt asylsystem och en ny invandringspolitik (artikel 13 och avdelning IV i EG-fördraget).
- T. Många unga muslimer har emellertid möjlighet att skilja sig från mängden. Dessa urbaniserade och universitetsutbildade ungdomar håller på att omvandla sin egen roll i samhället och på sitt verksamhetsfält. De förenar feministiska attityder med sina religioner.
- U. Fundamentalisterna orsakar allvarliga och oersättliga utbildningsbrister hos kvinnorna. Inom många landsbygdsområden i världen tar man fortfarande tioåriga flickor ur skolan. Det är även beklagansvärt att man fastställer yrkeskvalifikationer för kvinnor på en lägre nivå.
- V. Om kvinnor själva vill understryka sin identitet måste de ha möjlighet och frihet att välja eller inte välja en religion och att använda de religiösa symboler som uttrycker den.
- W. Kvinnans identitet måste vara personlig och individuell och oberoende av religioner, traditioner och kulturer. Stereotyper, sätt att klä sig, värderingar, levnadsmönster och beteendevanor bör grunda sig på ett fritt personligt val.
- X. Man måste ta avstånd från det extrema psykologiska och fysiska förtryck som den talibanska fundamentalistiska regimen utsätter kvinnorna för sedan talibanerna kom till makten 1996. Dessutom måste man ta avstånd från islamisters och andra religiösa

fundamentalisters maniska kontroll av kvinnans kropp och deras sätt att döma kvinnor till analfabetism och situationer av underkastelse och flagrant avsaknad av jämställdhet, vilket leder till att deras möjligheter inte utvecklas. Man måste fördöma den situation präglad av otrolig eftersatthet och apartheid som de över elva miljoner kvinnorna i Afghanistan lever i och de förkastliga offentliga straff som de utsätts för - kvinnor som helt försvunnit från alla offentliga platser, från utbildningen och från arbetslivet, och som lever i extrem fattigdom utan hälsovård och kämpar för att överleva under omänskliga förhållanden.

- Y. Man måste fördöma kulturellt betingade seder och traditioner, såsom könsstympning, kränkningar, straff och angrepp mot kvinnornas fysiska integritet och liv. Inom EU tillämpas denna form av traditioner och repressiva lagar.
- Z. Trots att barnafödande borde vara en rent personlig fråga kontrolleras kvinnors reproduktionsfunktioner ofta av familjen, nationell lagstiftning och/eller religiösa ledare. Dessutom är de flesta av dem som bär ansvaret för kontrollen av kvinnors reproduktion män, oberoende av på vilken nivå det sker.
1. Parlamentet bekräftar att respekt för samt främjande och skydd av de mänskliga rättigheterna utgör Europeiska unionens regelverk och en av hörnstenarna i det europeiska samarbetet samt i förbindelserna mellan Europeiska unionen, dess medlemsstater och andra länder; anser att man inte får begränsa eller bryta mot kvinnans rättigheter, såsom de fastställts i fördragen och internationella konventioner, under förevändning av religiösa tolkningar, kulturella traditioner, sedvänjor eller lagar,
 2. anser att inget politiskt system och ingen religiös rörelse står över respekten för de grundläggande rättigheterna och de demokratiska friheterna och att politisk eller religiös övertygelse inte kan användas som identifierande faktorer för medborgarna,
 3. anser att skyddet av kvinnans rättigheter inom EU innebär att man absolut inte kan tillämpa normer eller traditioner som står i strid eller inte är förenliga med detta skydd; påpekar att man inte, med svepskäl som religiös tro, kulturella eller nedärvda seder, kan tillåta en kränkning av de mänskliga rättigheterna; påpekar vidare att normer som legaliserar ett ojämlikt förhållande mellan kvinnor och män inte får tillämpas inom EU; är övertygat om att en verklig demokrati inte kan existera utan respekt för kvinnors rättigheter, inbegripet rätt till självförverkligande och jämställdhet mellan kvinnor och män,
 4. går inte med på att man använder politik som ett medel för att begränsa kvinnors friheter och rättigheter, eller som ett medel för all sorts diskriminering; fördömer ledare för religiösa organisationer och extremistiska politiska rörelser som uppmuntrar rasdiskriminering, främlingsfientlighet, fanatism och utestängning av kvinnor från ledande poster inom den politiska och religiösa hierarkin,
 5. fastställer att invandrarkvinnorna skall informeras om lagarna mot diskriminering och om att de kan utnyttja tjänster för att försvara sina rättigheter; anser att de också skall ha rätt till rådgivning av personer från samma kultur om det faktum att de kan vägra utsätta sig för en viss behandling som kränker deras rättigheter, utan att för den skull behöva göra avkall på de allra viktigaste aspekterna av sin kultur,

6. uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att ta fram de medel som är nödvändiga för att man i praktiken inom EU, inbegripet på familjenivå, skall kunna tillämpa gemenskapsbestämmelserna om lika rättigheter för kvinnor och män samt bestämmelserna om de grundläggande rättigheterna,
7. uppmanar kommissionen att låta genomföra en undersökning om följderna av den formella och informella tillämpningen av familjerätten i stater med fundamentalistiska inslag, särskilt för kvinnor i de berörda invandrarkretsarna i medlemsstaterna; anser det nödvändigt att de rättigheter som följer av familjerättslagstiftningen i medlemsstaterna har företräde framför dem som gäller i ursprungsländerna; uppmanar därför kommissionen och medlemsstaterna att på grundval av ovannämnda undersökning ta nödvändiga steg för att särskilt skydda kvinnor mot de negativa följderna av tillämpningen av ursprungslandets familjerätt,
8. föreslår att man utformar och tillämpar en gemensam utrikespolitik på grundval av sådana principer som demokrati och respekt för mänskliga rättigheter och att den utövas på ett sådant sätt att man prioriterar hanterande av frågor och problem med fredliga medel och bidrar till att eliminera negativa reaktioner gentemot västvärlden och fundamentalistiska tendenser; föreslår vidare att initiativet till förmån för införandet av ett allmänt moratorium för avrättningar och dödsstraff, samt konkreta internationella åtgärder mot omänskliga, grymma och förödmjukande straff, t.ex. piskrapp eller stening, bör utgöra en av prioriteringarna inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken,
9. uppmanar kommissionen att utarbeta ett informations- och utbildningsprogram för kvinnor uppbyggt kring fundamentalismens inflytande; uppmanar kommissionen att i detta program behandla problemet med sekularisering och modernisering av familjen och samhället,
10. rekommenderar att man tillämpar en politik som minskar fundamentalismens inflytande, främjar insyn i olika kulturer och kulturutbyte i syfte att avskaffa gettoområden, erbjuder kvinnor utbildnings- och informationsmöjligheter samt tillgång till ny teknik, främjar utarbetande och spridning av publikationer och informationsblad samt radio- och TV-program; rekommenderar även att man skall uppmuntra och stödja verksamhet inom icke-statliga organisationer som försvarar och arbetar till förmån för kvinnans rättigheter, samt inom forskningscentrum och utbildning för kvinnor på regional och lokal nivå,
11. uppmanar rådet att i EU-Medelhavssamarbetet stödja kommissionens initiativ till tvärkulturella dialoger,
12. uppmanar kommissionen att ta fram mekanismer för information om fundamentalistiska angrepp, kränkningar och diskrimineringsformer,
13. föreslår att man antar och genomför ett gemenskapsprogram för utbyte och rörlighet, riktat till studenter och utbildare och specifikt avsett för kvinnor; föreslår även att ett universitet för distansutbildning för kvinnor inrättas; rekommenderar att man för detta ändamål utnyttjar och utvecklar de strukturer och centrum som finns för tvärpolitiska möten och diskussioner, t.ex. det europeisk-arabiska universitetet i Granada, i syfte att få till stånd en verklig kommunikation inom områdena för kultur, språk, religion,

historia och samtida samhällsstrukturer,

14. fastställer att kommissionen, såväl inom gemenskapen som inom ramen för sin utvecklingspolitik, skall upprätta nätverk för insamling av uppgifter om de framsteg och förbättringar som skett på området för kvinnors rättigheter, samt inleda samarbets- och associeringsprogram för förbättring och demokratisering av rättsordningarna, rättsväsendet och fängelserna,
15. vädjar till rådet och kommissionen att inom ramen för de externa förbindelserna och tillämpningen av Meda- och Lomépolitiken stödja det arbete som utförs av icke-statliga organisationer som lokalt kämpar för en förbättring av kvinnans situation, och framför allt organisationer som bistår kvinnor som blivit enskilda offer för fundamentalismen,
16. uppmanar rådet att uppmärksamma regimer i tredje land med vilka det ingår ekonomiska avtal och handelsavtal, så att de inte ingriper i medborgarnas liv - och särskilt i kvinnornas - på ett sätt som strider mot internationella konventioner om respekt för de mänskliga rättigheterna,
17. anhåller om att kommissionen och rådet vid tillämpning av sanktioner som baseras på paragraferna om mänskliga rättigheter i associeringsavtal och andra avtal skall ta hänsyn till kränkning av kvinnors rättigheter som har sitt ursprung i fundamentalism,
18. uppmanar medlemsstaterna att a) uttryckligen ge konsulaten rätt att handlägga visumansökningar på ett individuellt och personligt sätt, även i de fall då den ansökandes pass är ett familjepass, b) tillämpa principen om individuellt beviljande av uppehållstillstånd för kvinnor, c) garantera likabehandling vid beviljande av arbets- och uppehållstillstånd i EU, prioritera de kvinnor som utsätts för kränkningar av sina rättigheter eller som blivit offer för diskriminering grundad på fundamentalism,
19. stöder de kvinnor som kämpar mot fundamentalismen och mot alla rörelser som har till syfte att utestänga kvinnor från det sociala, ekonomiska och politiska livet samt från tillgång till vissa geografiska områden på jorden,
20. fördömer religiösa ledare som använder tron för att utesluta kvinnor eller förkunna att de är underlägsna män,
21. rekommenderar att man inom ramen för nästa direktiv som antas om förfaranden i asylfrågor inom EU-länderna beaktar de olika former av förföljelser som kvinnor utsätts för, och i synnerhet förföljelser grundade på fundamentalism, på ett sådant sätt att de erkänns och skrivs in i de definitioner av och bestämmelser om flyktingar som fastställs inom ramen för EG:s regelverk; uppmanar kommissionen att inom ramen för Tammerforsprocessen för en gemensam asyl- och migrationspolitik för EU, som skäl för att bevilja asyl erkänna den diskriminering och förföljelse som kvinnliga flyktingar från teokratiska och fundamentalistiska regimer får utstå.
22. ställer sig positivt till att man som orsaker som berättigar till asylansökan och beviljande av flyktingstatus beaktar situationen för de kvinnor som genom att tillhöra en viss samhällsgrupp och på grund av kön förföljs av fundamentalister; uppmanar medlemsstaternas regeringar att erkänna de förföljelser och kränkningar av sina

- rättigheter som kvinnor utsätts för av fundamentalistiska rörelser, såsom "förföljelse på grund av tillhörighet till en viss samhällsgrupp" i enlighet med Genèvekonventionen, så att dessa kvinnor (och i första hand de kvinnor som redan är bosatta inom EU) kan erhålla formell flyktingstatus; anser att det för handläggning av sådana ansökningar skall finnas juridiskt bindande riktlinjer eller anvisningar,
23. insisterar på att Europeiska kommissionen skall se till att de bestämmelser om kvinnors rättigheter som ingår i gemenskapens regelverk respekteras vid förhandlingar om anslutnings-, samarbets- eller associeringsavtal,
 24. anser det absolut nödvändigt att man inom ramen för en förebyggande politik omgående integrerar invandrare, flyktingar och minoritetsgrupper som är lagligt bosatta i EU i samhället och att man erkänner alla deras politiska och arbetslivsrelaterade rättigheter,
 25. uppmanar kommissionen att inom ramen för kommande avtal med de iranska myndigheterna inleda en politisk dialog i syfte att förbättra kvinnornas situation, förverkliga framsteg och reformer genom att införliva dem i lagstiftningen samt att föreskriva rättvisa och offentliga rättegångar,
 26. uppmanar rådet att fortsätta att skarpt fördöma det omänskliga förtryck och den fundamentalistiska diskriminering som i synnerhet talibanerna i Afghanistan utsätter kvinnorna för, samt även det förtryck och den diskriminering som regeringen i Saudiarabien envist utövar mot kvinnor och som den även sprider utomlands,
 27. stöder den grundläggande förklaringen om de afghanska kvinnornas rättigheter och föreslår att man inrättar en internationell fredskommission,
 28. uppmanar Europeiska unionens medlemsstater att framföra sitt ogillande till de regeringar som inte garanterar lika rättigheter för kvinnor; uppmanar medlemsstaterna att kräva att de tredje länder med vilka de samarbetar skall agera för att kvinnor skall garanteras rösträtt, rätt till arbete och utbildning, äganderätt, arvsrätt, rätt att delta i beslutsfattande och rätt till offentliga uppdrag,
 29. anser att den enda acceptabla styrelseformen i ett demokratiskt samhälle grundar sig på principen om åtskiljande av kyrka och stat; uppmanar medlemsstaterna att förbli neutrala inför olika religiösa läror, att bibehålla sin sekulariserade karaktär, med en klar skiljelinje mellan kyrkans och statens ansvar, och att avskaffa alla juridiska och praktiska hinder för utövande av religiösa förpliktelser och användande av religiösa symboler, så länge de religiösa reglerna är förenliga med nationell lagstiftning, rättsstaten och internationella avtal,
 30. vill att religionsfrihet skall erkännas som en grundläggande rättighet och förkastar all religiös fundamentalism såsom oförenlig med människors värdighet; uppmanar särskilt de tre monoteistiska religionerna, som är en integrerad del av den europeiska kulturen – kristendomen, judendomen och islam – , att avvisa fundamentalism och diskriminering av kvinnor,
 31. uppmanar troende av alla trosåskådningar att främja lika rättigheter för kvinnor, inbegripet kvinnans rätt att bestämma över sin egen kropp och besluta när hon vill

bilda familj samt rätten att besluta om livsstil och personliga relationer; uppmanar medlemsstaterna att anta lagstiftning mot alla handlingar som utsätter kvinnors fysiska och psykiska integritet och hälsa för risker, t.ex. könsstympning,

32. fördömer s.k. hedersmord, då manliga familjemedlemmar av "hedersskäl" kan mörda en syster eller dotter; understryker att man i strafflagstiftningen och rättssystemet bör betrakta förövare av sådana brott som mördare,
33. uttrycker sitt stöd för lesbiska kvinnor som befinner sig i en svår situation och som lider på grund av fundamentalism, och uppmanar religiösa ledare, däribland Rumäniens patriark och påven, att ändra sina attityder gentemot dessa kvinnor,
34. uppmanar EU:s medlemsstater att inte erkänna stater i vilka kvinnor inte kan få fullt medborgarskap eller där de utestängs från regeringen,
35. uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, medlemsstaternas regeringar och FN:s kommissariat för mänskliga rättigheter.

MOTIVERING

I. Inledning

1.1 Olika former av fundamentalism

För att bättre förstå fundamentalismen som fenomen bör termen i sig, trots den singularform som används i rubriken "Kvinnor och fundamentalism", uppfattas som ett allmänt begrepp som inrymmer många, mycket olika rörelser: olika former av fundamentalism, och för en ökad förståelse av vad fenomenet fundamentalism innebär och vilka följder detta kan få för kvinnor, är det därför bättre att använda termen fundamentalistiska rörelser. Ur ett feministiskt perspektiv brukar även pluralformen "kvinnor" föredras, eftersom denna form refererar till någonting mer konkret, och på så vis kan man undvika abstrakta resonemang som ofta leder till idealiseringar. Vad som i vilket fall som helst måste klargöras är att begreppet "fundamentalism" tar sig uttryck i en stor mångfald av rörelser, strömningar, grupper och förhållanden, vilket innebär att det kan vara missvisande att förknippa någon av dessa med de många och sinsemellan olika former av fundamentalism som finns.

1.2 Terminologi och referenser

Begreppet fundamentalism härrör från en protestantisk grupp i Förenta staterna som stod för en bokstavlig tolkning av Bibelns ord och som runt år 1910 med jämna mellanrum gav ut en skrift med namnet "The Fundamentals". I början förknippades denna benämning med kristna rörelser med ultrakonservativa och rigoristiska inslag, vilka tjänade som inspiration åt andra protestantiska fundamentalistiska rörelser och den katolska integrismen på 1900-talet, huvudsakligen i Frankrike. Sedan dess har begreppet fundamentalism använts i mycket vid utsträckning för religiösa fenomen som sinsemellan är mycket olika och som ger upphov till extremistiska samband mellan den religiösa sfären och politiken.

Denna benämning, som betecknar ett fenomen som har haft inverkan på de flesta religioner vid någon tidpunkt under deras historia, används nu för andra fundamentalistiska strömningar: "vetenskaplig fundamentalism" för vissa ivriga vetenskapsmän eller "politisk" fundamentalism som till exempel "stalinistisk integrism", om "teknokratisk" fundamentalism osv. Dock används termen övervägande i dess ursprungliga betydelse, det vill säga om "religiös fundamentalism".

Parallellt med den politiska betydelse som de islamiska grupperna har fått används även termen "fundamentalism" slarvigt i negativ betydelse för att benämna alla olika "islamiska fundamentalistiska" rörelser, vilka i sin tur blandas ihop med "islamisk integrism", "islamism", "terrorism", en språklig sammansmältning som runt år 1970 började användas för att frammana bilden av en stereotyp ondskefull "islamisk fiende".

Den religiösa fundamentalismen, vare sig den är islamisk, kristen eller judisk, består av olika varianter: från kristna fundamentalistiska rörelser som "nationalkatolicismen", eller ett flertal aspekter av inkquisitionen; till den islamiska fundamentalismen som i sin tur utgörs av många olika rörelser och islamiska ledare: Neo-hanbalita wahabi-fundamentalismen i Centrala Arabien vid mitten av 1700-talet, som senare blev wahabismen och gjorde sig gällande igen under 1900-talet; Hassan al Banna (arabvärlden) och

Abul ala-Maududi (Indien); Muslimska brödrskapet (1927); ”Nahda”; al ”Da wa” i Irak (1956) och Dubai; Hizbollah i Iran och Libanon (1980); den palestinska rörelsen Hamas; FIS (1991) i Algeriet; Nahda i Tunisien; den marockanska rörelsen Rättvisa och barmhärtighet; Islam el Bachir i Sudan; Elkadi Husein i Pakistan; Yamáa Islamiya från Libanon; Islamiska partiet i Irak; talibanerna i Afghanistan; islamiska kollektiv och den islamiska rörelsen Dawa i Europa och Förenta staterna, bland många andra.

1.3 Kvinnorna i fokus

Analysen av denna fråga begränsas till de aspekter som påverkar kvinnorna och lämnar många andra aspekter av det omfattande fundamentalistiska fenomenet åt sidan. Denna analys, som har utarbetats för utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor, ger en ny infallsvinkel på problemet, vilket behövs, eftersom de undersökningar som berör detta ämne är jämförelsevis få i förhållande till den omfattande litteratur som finns på området.

De religiösa fundamentalistiska rörelserna har dock kommit att utöva en enormt negativ påverkan på kvinnans frigörelseprocess. De utgör en av källorna till kränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna och påverkar såväl direkt som genom sin infiltration av lagar, religioner, kulturer, sedvänjor, politiska handlingar och sociala normer.

Vid en analys av detta problem måste man beakta att det är mycket brett; såväl kvantitativt, på grund av det stora antal kvinnor som under historiens lopp och i dagens värld har fråntagits sina rättigheter till följd av detta slags fenomen, som kvalitativt på grund av de allvarliga och oåterkalleliga skador som åsamkas. Det gör det svårt att bedöma vilken inverkan detta får eftersom det handlar om influenser som tar sig många olika uttryck, men om vi använder de förbrytelser som räknas som brott mot de mänskliga rättigheterna som en mall, är det skrämmande att konstatera att hundratals miljoner kvinnor drabbas av fundamentalistiska inskränkningar av sina rättigheter.

1.4 Mänskliga rättigheter

Grundläggande fri- och rättigheter begränsas eller avskaffas ofta under förevändningen att tillämpa normer, trosövertygelser eller traditioner, föråldrade men fortfarande är i kraft, detta beroende på vissa religiösa fundamentalisters trosiver. De principer som dessa fundamentalistiska rörelser grundas på strider mot och är oförenliga med de demokratiska fri- och rättigheterna. En snabb genomläsning av Förklaringen om de mänskliga rättigheterna visar klart och tydligt hur allvarliga dessa kränkningar är. Även om artikel 2 fastställer att rättigheterna omfattar alla kvinnor, oavsett religion, ras, politisk uppfattning eller nationellt ursprung och artikel 3 fastställer rätten till liv, frihet och personlig säkerhet, är det i verkligheten emellertid så att kvinnor fortfarande avrättas för äktenskapsbrott och döms till att stenas till döds och att mycket modiga kvinnliga personligheter döms till döden genom islamistiska ”fatwor”, vilket har hänt Fátima Mernissi och andra kvinnliga artister, författare och journalister; artikel 4 föreskriver att ingen får hållas i slaveri eller trälldom och att slaveri och slavhandel är förbjudna i alla dess former, men de levnadsvillkor som talibanernas fundamentalistiska regim påtvingar över 11 miljoner kvinnor i Afghanistan är jämförbara med eller värre än slaveri; i artikel 6 uttalas alla personers rätt till att erkännas som person i lagens mening; och i artikel 5 fastställs att ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, och ändå utsätts kvinnor för omänskliga

bestraffningar, och antalet våldsoffer är skrämmande högt till och med i Europa; i artikel 7 fastställs att alla är lika inför lagen, men det finns många normer och sedvanerätter som ställer kvinnorna åt sidan och underställer dem männen; artikel 16.2 berör friheten att ingå äktenskap, men i många länder tillåter familjelagstiftningen att kvinnan ”säljs” av sin far eller nära anhörig; artiklarna 8, 9 och 13, som handlar om att alla har rätt till verksam hjälp från sitt lands behöriga domstolar; att ingen godtyckligt får anhållas, fängslas eller landsförvisas eller rätten till att fritt förflytta sig inom varje stats gränser, eller utanför ett land, gäller inte för miljoner kvinnor; inte heller artikel 14 om fristad, och inte heller artikel 17 om rätten till privat egendom, vilken undergrävs av diskriminerande arvslagstiftningar.

I många fall förnekas kvinnorna dessa rättigheter på grund av att religiösa normer införlivas på det rättsliga och politiska området, såsom Sharia, som anses ha gudomlig karaktär och gudomligt ursprung. När Sharia tillämpas kan det påverka alla delar av livet: personlig status och familjens status, valet av äkta man, åldersgräns för giftermål, månggifte, mannens förskjutande av sin hustru, laglig adoption, rätt att ta initiativ till skilsmässa, vårdnad av barn, rösträtt och valbarhet, kvinnans frigörelse och erkända rättigheter samt vilka roller som fastställs för kvinnan.

Sammanfattningsvis visar verkligheten att den religiösa fundamentalismen och redskapen för denna orsakar mycket allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

1.5 Grundläggande aspekter på problemet

En av nyckelfrågorna är sekulariseringen eller åtskillnaden mellan offentliga angelägenheter, som hör till det politiska området, och övertygelser och religiös tro, som bör vara fria och respekteras och som hör till människors privatliv. Det område som religionen intar på social och politisk nivå i ett samhälle kan inbegripa många olika möjligheter, och den mänskliga viljans autonomi i förhållande till gudomens vilja kan variera mycket. Till och med inom den islamiska kulturen finns det muslimer för vilka religionen är en privatsak och muslimer för vilka islam borde härska över allting, inbegripet det offentliga livet. Den neutrala staten bör utgöra en garanti för människors friheter och rättigheter samt för att trosfriheten erkänns.

En annan nyckelfråga är moderniseringen, eftersom det inte är möjligt att genomföra en social modernisering om man inte moderniserar människorna, och alla försök att modernisera ett samhälle och samtidigt ställa kvinnorna utanför demokratin misslyckas. Man måste därför ta avstånd från de partiella moderniseringsprocesser som genomförs av statschefer och som enbart syftar till att modernisera de ekonomiska och tekniska strukturerna, samtidigt som grundvalarna i ett föråldrat och patriarkaliskt samhälle bibehålls. För närvarande är det kvinnorna som representerar det moderna samhället, eftersom kvinnornas modernisering leder till att hela samhället moderniseras. Fundamentalisterna har däremot för vana att bromsa moderniseringen och förföljer därför kvinnorna, direkt eller indirekt.

Föredraganden har allvarliga reservationer mot bakåtsträvande och nostalgiska ideologier från en förfluten tid, ideologier som påstår sig kunna erbjuda kvinnor svar inför framtiden på grundval av reaktionära och gammalmodiga ståndpunkter. Processen för kvinnornas emancipation och frigörelse är socialt och antropologiskt sett en naturlig utveckling som ligger i linje med mänsklighetens historiska framsteg. Kvinnornas situation är beroende av landets frihets- och utvecklingsgrad: om det finns frihet klarar sig kvinnorna väl, men om

friheten saknas är kvinnorna de första som drabbas.

För det tredje: identitetsfrågan är en annan av de faktorer som är mycket nära knutna till de fundamentalistiska influenserna. Föredraganden vill understryka att man inte kan tala om en enda modell för den emanciperade kvinnan och betonar att de mänskliga rättigheterna inte fastställer några kulturella normer eller normer för identitet utan en rättslig norm för en lägsta skyddsnivå. Under denna nivå kan den mänskliga värdigheten inte fortleva. Kvinnans identitet måste vara personlig och individuell och oberoende av religioner, traditioner och kulturer. Stereotyper, sätt att klä sig, värderingar, livsmönster och beteendevanor måste grunda sig på ett personligt och fritt val. Det är beklagligt att religion eller politik utnyttjas som en identitetsstödande faktor. Det är likaså beklagligt att den religiösa fundamentalismen påverkar kvinnornas identitetsutveckling. Lagarna bestämmer en identitet genom att tillskriva människorna ett visst levnadssystem.

Uppmärksamhet bör emellertid fästas vid att vissa unga muslimer skiljer sig från mängden. Dessa urbaniserade och universitetsutbildade ungdomar håller på att omvandla sin egen roll i samhället och på sitt verksamhetsfält. De förenar feministiska attityder med fundamentalistiska ståndpunkter. Man bör uppskatta det värde som dessa attityder kan få för den islamiska legitimiteten när det gäller kvinnans frigörelse. Dessa unga kan även spela en roll som företrädare för en arabisk-islamisk modernisering till skillnad från en sådan modernisering som upplevs som något som kommer utifrån och som ett försök att omvända folket till en annan kultur.

Historiskt sett har vissa identitetsproblem, missräkningar eller avståndstaganden som har funnits mellan folk och samhällen samt olika kritiska situationer som har uppstått på grund av sociala skillnader, gett upphov till uppkomsten av farliga och extrema religiösa rörelser. Många fundamentalistiska rörelser i tredje världen har i själva verket uppstått som en reaktion på den modell för kultur och utveckling som vissa kolonialmakter och fundamentalistiska rörelser i västvärlden försökt påtvinga folket.

Möjliga åtgärder. - Historiskt sett har det gång på gång visat sig att det inte går att bekämpa en slags religiös fundamentalism med en annan, och dessa metoder måste därför förkastas. Ett effektivt motgift kan bland annat bestå av respekt för alla människor, främjande av de demokratiska fri- och rättigheterna, sekularisering, öppenhet och tolerans, kvinnans frigörelse, att gynna ideologisk och kulturell mångfald, pluralistisk samlevnad, dialog och politisk flexibilitet, åsiktsfrihet, religionsfrihet och frihet att välja levnadssätt, nyanserade och relativa uppfattningar i motsats till begränsade förenklingar samt socialt och ekonomiskt välstånd.

När detta problem skall behandlas politiskt måste man även tänka på att vissa islamiska fundamentalistiska grupper bedriver socialt arbete i stadsdelar och i byar dit inte regeringens sociala myndigheter når, och orsaken till att folket erkänner dessa rörelser, det anseende som rörelserna åtnjuter och skälen till att ungdomarna stöder dem ligger ofta inte så mycket i rörelsernas extremistiska doktriner som i att ungdomarna motsätter sig sektorer som socialt sett anses vara korrupta.

II. Sammanfattning av förslaget till resolution

Detta resolutionsförslag bygger på en rad fakta, bland vilka följande punkter särskilt bör betonas:

- 2.1. Behovet av praktiska lösningar och förslag som kan tjäna till att bekämpa och begränsa de fundamentalistiska influenserna.
- 2.2. Fundamentalismen har som ett politiskt uttryck för religioner utnyttjats för att rättfärdiga allvarliga kränkningar av människors rättigheter. Man utnyttjar trosiver för politiska syften och heligförklarar fadersfiguren i samhället till den grad att den till och med är starkare än de demokratiska principerna.
- 2.3. Fundamentalisterna som personer utser sig till väktare och försvarare av renheten och kvintessensen hos en religiös övertygelse. När de väl har tagit på sig denna roll använder de sin makt för att legitimera sig själva eller sina gärningar för att tvinga kvinnor eller olika människogrupper till underkastelse, för att försvara dödande, upphöja en ras eller ett folk till gud, upprätthålla förmåner för vissa religiösa eliter eller för att bevara privilegier. Allt detta bidrar till att olika typer av fanatism utvecklas.
- 2.4. I vissa muslimska länder är det vanligt förekommande att man i ”politiska” förhandlingar ”köpslår” om kvinnornas underkastelse. De sektorer eller personer som innehar makten ”ger vika” för islamiska fundamentalistiska grupper. Detta system tillämpas under förevändningen att rädda ”andra” fördelar, vilket får till följd att hälften av befolkningen, det vill säga kvinnorna, utestängs från de demokratiska framstegen. Resultatet är att moderniseringen och de demokratiska processerna misslyckas. Det är därför paradoxalt att det inflytande som de islamiska fundamentalisterna i dagens läge utövar i förhållande till kvinnornas status är betydligt större än deras tämligen begränsade institutionella eller politiska makt.
- 2.5. Vissa inslag i fundamentalismen, som till exempel självförnekandet, eftersom ingen brukar gå med på att kallas fundamentalist, är i första hand ett kollektivt fenomen som inte är främmande för vår europeiska kultur. Fundamentalismen har en totalitär karaktär; fundamentalisterna anser att det är de som äger sanningen och de monopoliserar den, de beslutar, för allas bästa, att inrätta regler för hur alla människor och hela samhället skall tänka och verka. För en del personer kan deras enkla, dogmatiska och obestridliga principer emellertid te sig lugnande. Denna extremism tar sig uttryck i övergrepp, våldshandlingar och terrorism, som även brukar utsträckas till motparten, och de använder sig av skrämseltaktik.
- 2.6. Fundamentalismen får förödande konsekvenser för kulturen, konsten och vetenskaperna eftersom den skapar en intellektuell totalitarism och förföljer och eliminerar det fria tänkandet och kreativiteten. Den gör sig skyldig till hot mot och mord på intellektuella, konstnärer och utlänningar och orsakar allvarliga våldssituationer och enorm social tillbakagång.
- 2.7. Fundamentalisterna orsakar allvarliga och oersättliga utbildningsbrister hos kvinnorna.

På landsbygden i många delar av världen tar man fortfarande ut tioåriga flickor ur skolan. Det är även beklagansvärt att man fastställer yrkeskvalifikationer för kvinnor på en lägre nivå. Man bör främja information och öppenhet mellan olika kulturer och större rörlighet för kvinnor och kvinnliga studenter genom utbytesprogram som ger dem möjlighet att komplettera sina studier utomlands.

- 2.8 Man bör varna kvinnor för att de fundamentalistiska influenserna kan leda till att kvinnans rättigheter och friheter helt avskaffas och att hon förtrycks livet ut. Vidare är dessa influenser en källa till farliga extrema rörelser, de innebär en tillbakagång på det sociala området, gynnar intellektuell avskildhet, en degraderande behandling av kvinnor och alla former av diskriminering i arbetslivet, samhället och inom politiken. De innebär likaså att kvinnan tilldelas rollen av en lägre stående individ, bidrar till social segregering av kvinnor och till att kvinnan underställs mannen i förhållandet mellan kvinnor och män. Kvinnorna behöver omgående modernisering och demokrati.

Det extrema psykologiska och fysiska förtryck som den talibanska fundamentalistiska regimen utsatt kvinnorna för sedan talibanerna kom till makten år 1996 måste fördömas. Dessutom måste man ta avstånd från att analfabetismen är enormt utbredd bland kvinnorna i dessa tider av ny kommunikationsteknik. Man måste även fördöma den otroliga eftersatthet och den situation präglad av apartheid som kvinnorna i Afghanistan lever i och de förkastliga offentliga straff som de utsätts för – kvinnor som helt har försvunnit från alla offentliga platser, från utbildningen och från arbetslivet och som lever i extrem fattigdom, utan hälsovård och kämpar för att överleva under omänskliga förhållanden.

Man måste fördöma de religiösa fundamentalisternas maniska begär att kontrollera kvinnornas kroppar och tillämpningen av kulturellt betingade seder, såsom könsstympning, som innebär att man kränker, verkställer straff mot och angriper kvinnornas fysiska integritet. Denna form av traditioner och repressiva lagar tillämpas i EU, och i de flesta medlemsstaterna finns det ett tomrum i lagen när det gäller denna typ av problem. De berörda regeringarna i medlemsstaterna bör sålunda vidta nödvändiga åtgärder för att förbjuda sådan praxis.

Vad gäller den dispositiva delen föreslås följande åtgärder:

- 2.9 Man måste kräva att de mänskliga rättigheterna tillämpas och man får inte begränsa eller avskaffa dem med hänvisning till religiösa tolkningar, kulturella traditioner, sedvänjor eller oförenliga lagstiftningar. Tillämpningen av lagstiftningar eller traditioner som är oförenliga med de mänskliga rättigheterna måste förbjudas inom Europeiska unionen.
- 2.10 Att invandrarkvinnorna i Europeiska unionens medlemsstater informeras om förbud mot diskriminering och att de kan utnyttja tjänster för att försvara sina rättigheter, att de får rådgivning av personer från samma kultur om det faktum att de kan vägra utsätta sig för viss behandling som kränker deras rättigheter, utan att för den skull behöva gör avkall på de allra viktigaste aspekterna av sin kultur.
- 2.11 Att inom Europeiska unionens utrikespolitik prioritera initiativet till ett allmänt

moratorium för avrättningar av kvinnor av fundamentalistiska skäl.

- 2.12 Att ge erkännande åt de medlemsstater som sätter stopp för enligt lag straffbar diskriminering av människor.
- 2.13 Att uppmana kommissionen att utarbeta ett informations- och utbildningsprogram för kvinnor, som tar upp det skadliga inflytande som fundamentalismen kan ha på kvinnors liv.
- 2.14 Att uppmana rådet och kommissionen att tillämpa en politik som minskar fundamentalismens inflytande, främjar insyn i olika kulturer och kulturutbyte; underlättar kvinnornas möjligheter till utbildning, information och tillgång till ny teknik, främjar kultur, litteratur och konst på internationell nivå som särskilt riktas till kvinnor från olika kulturer, stöder och främjar internationella föreningar och sammanslutningar för kvinnor; främjar ett mångkulturellt och folkligt synsätt inom sektorer som mode och design, skapar och sprider publikationer och informationsblad samt radio- och televisionsutsändningar om problematiken kring fundamentalism.
- 2.15 Att uppmana rådet och kommissionen att ta fram mekanismer för information om fundamentalistiska angrepp, kränkningar och diskrimineringsformer, och på så sätt försöka erbjuda alternativ i varje konkret situation; och att kommissionen skall upprätta ett nät för insamling av uppgifter om framsteg och förbättringar för kvinnornas situation samt om kränkningar av deras rättigheter.
- 2.16 Att ett gemenskapsprogram inrättas för utbyte och rörlighet riktat till studenter och personer som yrkesmässigt arbetar med utbildning, i synnerhet till kvinnor, samt ett universitet för distansutbildning för kvinnor inrättas och igångsätts.
- 2.17 Att uppmana medlemsstaterna att ge konsulaten rätt att handlägga visumansökningar på ett personligt och individuellt sätt, även i de fall där sökandens pass är ett familjepass.
- 2.18 Att uppmana medlemsstaterna att tillämpa principen om individuellt beviljande av uppehållstillstånd för kvinnor.
- 2.19 Att uppmana medlemsstaterna att, vid beviljande av arbets- och uppehållstillstånd i EU, prioritera de kvinnor som utsätts för kränkningar av sina rättigheter eller som blivit offer för diskriminering grundad på fundamentalism.
- 2.20 Att rekommendera att man inom ramen för kommande direktiv om förfaranden i asylfrågor i EU-länderna beaktar de olika former av diskriminering som kvinnor utsätts för, särskilt de fundamentalistiska, på ett sådant sätt att dessa erkänns och skrivs in i de definitioner av och bestämmelser för flyktingar som skall fastställas inom ramen för det europeiska rättsliga regelverket.
- 2.21 Att man som orsaker som motiverar asylansökan och beviljande av flyktingstatus beaktar situationen för de kvinnor som genom att tillhöra en viss samhällsgrupp och på grund av sitt kön förföljs av fundamentalister; och att man begär att

medlemsstaternas regeringar erkänner de förföljelser och kränkningar av sina rättigheter som kvinnorna utsätts för av fundamentalistiska rörelser såsom ”förföljelse på grund av tillhörighet till en viss samhällsgrupp” i enlighet med Genèvekonventionen, så att dessa kvinnor kan erhålla formell flyktingstatus; och begär att det för handläggning av sådana ansökningar skall finnas juridiskt bindande riktlinjer eller anvisningar.

- 2.22 Att uppmana rådet att skarpt fördöma det omänskliga förtryck och den fundamentalistiska diskriminering som talibanerna i Afghanistan utsätter kvinnorna för samt även det förtryck och den diskriminering som regeringen i Saudiarabien envist utövar mot kvinnor och som den även exporterar; och att rådet väddar till de iranska myndigheterna om att dessa skall anordna rättvisa och offentliga rättegångar och reformera sin politik om kvinnor.

III. Avslutande synpunkter

- 3.1 Om ett normsystem upprättas för den religiösa pluralismen kan man undvika uppkomsten av sådana extremistiska avarter som de fundamentalistiska rörelserna. Därför är det viktigt att medlemsstaterna avskaffar alla hinder för medborgarna att utöva rätten till religionsfrihet på ett tillfredsställande och normalt sätt. Om en religiös organisation inte förfogar över nödvändiga medel för att den skall kunna utvecklas normalt brukar den få stöd utifrån, något som ofta kan ge upphov till fundamentalistiska influenser.
- 3.2 En viktig anledning till folkets erkännande av fundamentalistiska rörelser, det anseende som rörelserna åtnjuter och skälet till att ungdomarna stöder dem ligger inte så mycket i rörelsernas extremistiska läror som i att ungdomarna motsätter sig sektorer som socialt sett anses vara korrupta.
- 3.3 När det gäller den nuvarande situationen bör uppmärksamhet riktas mot det faktum att de fundamentalistiska rörelserna ofta används som politiska redskap, vilket medför att de kan ha en komplex och mångfasetterad struktur. På grund av detta används många fundamentalistiska grupper i egensyfte av statsmakter, myndigheter, korrumperade sektorer samt av olika intressegrupper, till exempel inom vapenhandeln eller finansvärlden. Denna struktur är mycket komplicerad och kan till och med ha förgreningar till organ som har demokratiskt ansvar.
- 3.4 Vilken form och vilket uttryck de fundamentalistiska rörelserna än antar, vilket inflytande de än har, svagt, socialt accepterat eller starkt, är deras kvinnoförföljelser och kränkningar av de mänskliga rättigheterna ändå lika olycksbringande.

21 mars 2001

YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR MEDBORGERLIGA FRI- OCH RÄTTIGHETER SAMT RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

till utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor

över kvinnor och fundamentalism
(2000/2174(INI))

Föredragande: Anna Karamanou

ÄRENDETS GÅNG

Vid utskottssammanträdet den 10 oktober 2000 utsåg utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor Anna Karamanou till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 26 februari och 20 mars 2001 behandlade utskottet förslaget till yttrande.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet nedanstående slutsatser med 18 röster för och 11 nedlagda röster.

Följande ledamöter var närvarande vid omröstningen: Graham R. Watson (ordförande), Robert J.E. Evans (vice ordförande), Kathalijne Maria Buitenweg (suppleant för Alima Boumediene-Thiery), Michael Cashman, Charlotte Cederschiöld, Ozan Ceyhun, Carlos Coelho, Thierry Cornillet, Gérard M.J. Deprez, Giorgos Dimitrakopoulos (suppleant för Daniel J. Hannan), Olivier Duhamel (suppleant för Adeline Hazan), Margot Keßler, Timothy Kirkhope, Eva Klamt, Wolfgang Kreissl-Dörfler (suppleant för Gerhard Schmid i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen), Kurt Lechner (suppleant för Jorge Salvador Hernández Mollar), Klaus-Heiner Lehne (suppleant för Bernd Posselt), Baroness Sarah Ludford, Minerva Melpomeni Malliori (suppleant för Sérgio Sousa Pinto), Pasqualina Napoletano (suppleant för Gianni Vattimo i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen), Juan Andrés Naranjo Escobar (suppleant för Mary Elizabeth Banotti), Hartmut Nassauer, William Francis Newton Dunn, (suppleant för Jan-Kees Wiebenga), Elena Ornella Paciotti, Hubert Pirker, Bernhard Rapkay (suppleant för Martin Schulz i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen), Joke Swiebel, Anna Terrón i Cusí, Anne E.M. Van Lancker (suppleant för Anna Karamanou) och Christian Ulrik von Boetticher.

SLUTSATSER

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor uppmanar utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor att som ansvarigt utskott infoga följande i sitt resolutionsförslag.

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av stadgan om grundläggande rättigheter som officiellt godkändes av EU-institutionerna den 7 december 2000, och av följande skäl:
 - A. Det finns olika sorters fundamentalism - religiös, politisk och ideologisk.
 - B. De europeiska traditionerna och värderingarna när det gäller respekt för de grundläggande rättigheterna, demokrati, lag och ordning och den sekulära staten är mycket värdefulla, och de utvecklas ständigt på grundval av de nya samhällsbehov som uppstår. Det är viktigt att skydda dessa traditioner mot angrepp från extremister och intoleranta grupper.
 - C. När religiösa samfund tar på sig befogenheter som hör hemma inom myndighetssektorn blir det i realiteten så att de verkar mot den demokratiska rättsordning som råder inom EU.
 - D. Det är beklagansvärt att kyrkor och religiösa samfund blandar sig i staternas offentliga och politiska liv, särskild när syftet är att inskränka de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, till exempel när det gäller sex och reproduktion, eller då man uppmanar till och uppmuntrar diskriminering.
 - E. Fundamentalism är inte ett främmande fenomen i EU. Fundamentalismen utgör ett hot mot individens frihet och grundläggande rättigheter eftersom dess syfte är att få offentliga myndigheter och institutioner att ge vika för vissa grupperingars synsätt, som förnekar dem som har ett annat synsätt likvärdiga rättigheter.
 - F. Miljontals kvinnor över hela världen saknar grundläggande mänskliga och politiska rättigheter, t.ex. rösträtt och valbarhet.
 - G. Rätten till religionsfrihet, inbegripet rätten att konvertera, rätten att inte tillhöra någon religion och rätten att utöva en lära ingår i många internationella fördrag och i många medlemsstaters författningstradition.
 - H. Alla EU-invånare måste känna till och respektera de grundläggande principerna för demokratin och för medborgarnas mänskliga rättigheter och friheter.
 - I. Medlemsstaterna har numera en gemenskapsrättslig ram som gör det möjligt för dem att bedriva en effektiv politik för att bekämpa diskriminering och för att skapa ett gemensamt asylsystem och en ny invandringspolitik (artikel 13 och avdelning IV i EG-fördraget).

- J. Om kvinnor själva vill understryka sin identitet måste de ha möjlighet och frihet att välja eller inte välja en religion och att använda de religiösa symboler som uttrycker den.
- K. Trots att barnafödande borde vara en rent personlig fråga kontrolleras kvinnors reproduktionsfunktioner ofta av familjen, nationell lagstiftning och/eller religiösa ledare. Dessutom är de flesta av dem som bär ansvaret för kontrollen av kvinnors reproduktion män, oberoende av på vilken nivå det sker.
1. Parlamentet anser att inget politiskt system och ingen religiös rörelse står över respekten för de grundläggande rättigheterna och de demokratiska friheterna och att politisk eller religiös övertygelse inte kan användas som identifierande faktorer för medborgarna,
 2. är övertygat om att en verklig demokrati inte kan existera utan respekt för kvinnors rättigheter, inbegripet rätt till självförverkligande och likhet mellan kvinnor och män,
 3. går inte med på att man använder politik som ett medel för att begränsa kvinnors friheter och rättigheter, eller som ett medel för all sorts diskriminering; fördömer ledningar inom religiösa organisationer och ledare för extremistiska politiska rörelser som uppmuntrar rasdiskriminering, främlingsfientlighet, fanatism och utestängning av kvinnor från ledande poster inom det politiska och religiösa ledarskapet,
 4. fördömer alla handlingar som utsätter kvinnors fysiska och psykiska integritet och hälsa för risker, t.ex. könsstympning; uppmanar medlemsstaterna att anta lagstiftning mot denna sedvänja,

Motivering:

Enligt British Medical Association utförs 3 000 sådana ingrepp varje år i Storbritannien. Enligt en studie som gjorts inom ramen för Daphne-programmet kommer dessutom majoriteten av de kvinnor som invandrar till Europa från länder där man tillämpar könsstympning av kvinnor. Inom EU är det bara Sverige och Storbritannien som har lagar som förbjuder denna sedvänja.

5. fördömer all kontroll av kvinnors reproduktion som görs i religionens, rasens, kulturens eller nationalitetens namn; anser att kvinnor har rätt att välja om och när de skall bli med barn och hur många barn de skall ha; anser att alla kvinnor oavsett ålder har rätt till information och tillgång till reproduktionsrelaterade tjänster,
6. fördömer alla gärningar som förvägrar kvinnor rätten att göra egna val i frågor som är relaterade till deras sexuella agerande, deras livsstil och deras personliga relationer,
7. fördömer tillämpning av de omänskliga, våldsamma och förödmjukande straff som ingår i straffrätten eller är praxis i vissa tredje land, t.ex. piskrapp eller stening i en religiös traditions namn, särskilt när de riktas mot kvinnor,
8. fördömer s.k. hedersmord, då manliga familjemedlemmar av "hedersskäl" kan mörda en syster eller dotter; understryker att förövare av sådana brott bör betraktas som mördare av brottslagstiftningen och rättssystemet,

Motivering:

I september 2000 beräknade FN:s befolkningsfond (UNFPA) att cirka 5 000 kvinnor och barn varje år mördas av manliga familjemedlemmar på grund av "hedersskäl". I stater där denna typ av våld anses vara en accepterad form av kontroll av kvinnors uppträdande och inte ett allvarligt brott, förblir förövarna ofta ostraffade.

9. uppmanar medlemsstaterna att anta lagar som garanterar respekt för det mångkulturella samhället och att främja åtgärder och arrangemang som syftar till att få bort getton,
10. uppmanar medlemsstaterna att förbli neutrala inför olika religiösa läror, att bibehålla sin sekulariserade karaktär, med en klar skiljelinje mellan kyrkans och statens ansvar, och att avskaffa alla juridiska och praktiska hinder för utövande av religiösa förpliktelser och användande av religiösa symboler, så länge de religiösa reglerna är förenliga med nationell lagstiftning, rättsstaten och internationella avtal,
11. föreslår att man utformar och tillämpar en gemensam utrikespolitik på grundval av sådana principer (demokrati, respekt för mänskliga rättigheter) och att den utövas på ett sådant sätt (hanterande av frågor och problem med fredliga medel) så att den på ett väsentligt sätt medverkar till försöken att eliminera antieuropeiska (anti-västliga) reaktioner och fundamentalistiska tendenser,
12. uppmanar rådet att uppmärksamma regimer i tredje land med vilka det ingår ekonomiska avtal och handelsavtal, så att de inte ingriper i medborgarnas liv - och särskilt i kvinnornas - på ett sätt som strider mot internationella konventioner om respekt för de mänskliga rättigheterna,
13. stöder de kvinnor som kämpar mot fundamentalismen och mot alla rörelser som har till syfte att utestänga kvinnor från det sociala, ekonomiska och politiska livet samt från tillgång till vissa geografiska områden på jorden,
14. uppmanar medlemsstaterna att kräva att tredje land med vilket de samarbetar skall agera för att kvinnor skall garanteras rösträtt, rätt till arbete och utbildning, äganderätt, arvsrätt, rätt att delta i beslutsfattande och rätt till offentliga uppdrag,
15. anser det absolut nödvändigt att man inom ramen för en förebyggande politik omgående integrerar invandrare, flyktingar och minoritetsgrupper som är lagligt bosatta i EU i samhället och att man erkänner alla deras politiska och arbetsrelaterade rättigheter,
16. uppmanar rådet att i EU-Medelhavssamarbetet stödja kommissionens initiativ till tvärkulturella dialoger,

17. uppmanar kommissionen att inom ramen för Tammerforsprocessen för en gemensam asyl- och migrationspolitik för EU, som skäl för att bevilja asyl erkänna den diskriminering och förföljelse som kvinnliga flyktingar från teokratiska och fundamentalistiska regimer får utstå.